

Oskar Engländer: WECHSELKURSE INTERNATIONALER HANDEL WÄHRUNGSPOLITIK. Rechts- und staatswissenschaftliche Abhandlungen herausgegeben im Auftrage der rechts- und staatswissenschaftlichen Fakultät der deutschen Universität in Prag. 5 Heft. Brünn, Prag, Leipzig, Wien 1933 (Rudolf M. Rohrer). 84 S. Pris R. M. 3,50.

Med Rette fremhæver Forf. af denne lille Bog i sit Forord den intime Forbindelse, der er mellem Vekselkursus, Udenrigshandelens og Valutapolitikens Problemer, og han betegner det som sin Afhandlings Hensigt at betragte disse tre Problemkrede i deres gensidige Afhængighed. Det ses imidlertid ikke, at den elementært anlagte, men temmelig knudrede Fremstilling i saa Henseende byder noget væsentlig nyt.

I Bogens første Kapitel siges det ganske træffende, at Købekraftsparitetsteorien i Lighed med den klassiske Lære om den naturlige Pris vil forklare Vekselkursens Ligevægtpunkt, medens Betalingsbalanceteorien ligesom den klassiske Lære om Markedsprisen betegner et Forsøg paa at forklare de rent øjeblikkelige Afvigelser fra Købekraftspariteten ved Hjælp af Efterspørgsel og Udbud. Forf. nøjes imidlertid ikke med at forkaste den overfladiske Betalingsbalanceteori som utilstrækkelig; han erklærer kategorisk, at Vekselkursernes Korttidsbevægelser overhovedet ikke lader sig forklare med de Midler, der staar til Raadighed for Økonomiens Teori. Mere paa sin Plads er Forf.s Skepticisme, naar han under Henviisning til Haberler paapeger, at Begrebet Pengenes Købekraft eller det almindelige Prisniveau som ethvert Gennemsnit er en Fiktion. Ligeledes fremhæver han med Rette, at Kausal sammenhængen mellem Prisniveau og Vekselkurser efter Omstændighederne kan være den, at en bestemt Vekselkurs fremkalder saadanne Ændringer i Pengenes Mængde eller Omløbshastighed, at den oprindelig »for høje« eller »for lave« Vekselkurs derigennem bliver berettiget.

Bogens andet og længste Kapitel om Udenrigshandelens Teori behandler først og udførligst Samhandelen mellem Lande med fri Valuta for derpaa i et kortere Slutningsafsnit at indgaa paa de Komplikationer, der fremkommer, naar man ved Metallod fastlaaser Vekselkurserne og kun tillader eventuelt nødvendige Forskydninger at sætte sig igennem over Ændringer i Pengenes Mængde og Omløbshastighed. Haberles Forsøg paa at opbygge Loven om de komparative Omkostninger paa »Opportunity cost« Begrebet i Stedet for paa den klassiske Arbejdsværdikere omtales med Sympati, men Fremstillingen bygger i det væsentlige paa Taussig og Viners, hvoraf følger, at dens Redegørelse for Sammenhængen mellem Udenrigshandelen og den funktionelle Fordeling faar samme skæve og ensidige Karakter som hos alle de klassiske Forfattere. De interessante Problemer, der opstaar i Tilfælde af Produktion under aftagende Udgifter, har Forf. kun i begrænset Omfang Øje for; han anerkender aabenbart kun Eksistensen af aftagende Udgifter indenfor den enkelte Bedrift, som endnu ikke har naaet sin optimale Størrelse, og slutter derfor, at de nævnte Problemer strengt taget kun kan opstaa, hvor der i hvert Land i en bestemt Branche kun findes en eneste Bedrift. Velbegrundet er Forf.s Skepsis overfor de Forsøg, Klassikerne — Taussig medregnet — har gjort paa at finde kvantitative Udtryk for de enkelte Landes Fordel af den internationale Handel. I flere Forbindelser kommer Forf. ind paa internationale Kapitaloverførsler, men hans Betragtninger over de hertil knyttede Problemer er som Helhed temmelig overfladiske; han fremhæver rigtigt, at det her drejer sig om en Overførelse af Pengekapital i fri Form, generel

Oskar Engländer: WECHSELKURSE INTERNATIONALER HANDEL WÄHRUNGSPOLITIK. Rechts- und staatswissenschaftliche Abhandlungen herausgegeben im Auftrage der rechts- und staatswissenschaftlichen Fakultät der deutschen Universität in Prag. 5 Heft. Brünn, Prag, Leipzig, Wien 1933 (Rudolf M. Rohrer). 84 S. Pris R. M. 3,50.

Med Rette fremhæver Forf. af denne lille Bog i sit Forord den intime Forbindelse, der er mellem Vekselkursus, Udenrigshandelens og Valutapolitikens Problemer, og han betegner det som sin Afhandlings Hensigt at betragte disse tre Problemkrede i deres gensidige Afhængighed. Det ses imidlertid ikke, at den elementært anlagte, men temmelig knudrede Fremstilling i saa Henseende byder noget væsentlig nyt.

I Bogens første Kapitel siges det ganske træffende, at Købekraftsparitetsteorien i Lighed med den klassiske Lære om den naturlige Pris vil forklare Vekselkursens Ligevægtpunkt, medens Betalingsbalanceteorien ligesom den klassiske Lære om Markedsprisen betegner et Forsøg paa at forklare de rent øjeblikkelige Afvigelser fra Købekraftspariteten ved Hjælp af Efterspørgsel og Udbud. Forf. nøjes imidlertid ikke med at forkaste den overfladiske Betalingsbalanceteori som utilstrækkelig; han erklærer kategorisk, at Vekselkursernes Korttidsbevægelser overhovedet ikke lader sig forklare med de Midler, der staar til Raadighed for Økonomiens Teori. Mere paa sin Plads er Forf.s Skepticisme, naar han under Henviisning til Haberler paapeger, at Begrebet Pengenes Købekraft eller det almindelige Prisniveau som ethvert Gennemsnit er en Fiktion. Ligeledes fremhæver han med Rette, at Kausal sammenhængen mellem Prisniveau og Vekselkurser efter Omstændighederne kan være den, at en bestemt Vekselkurs fremkalder saadanne Ændringer i Pengenes Mængde eller Omløbshastighed, at den oprindelig »for høje« eller »for lave« Vekselkurs derigennem bliver berettiget.

Bogens andet og længste Kapitel om Udenrigshandelens Teori behandler først og udførligst Samhandelen mellem Lande med fri Valuta for derpaa i et kortere Slutningsafsnit at indgaa paa de Komplikationer, der fremkommer, naar man ved Metallod fastlaaser Vekselkurserne og kun tillader eventuelt nødvendige Forskydninger at sætte sig igennem over Ændringer i Pengenes Mængde og Omløbshastighed. Haberles Forsøg paa at opbygge Loven om de komparative Omkostninger paa »Opportunity cost« Begrebet i Stedet for paa den klassiske Arbejdsværdikere omtales med Sympati, men Fremstillingen bygger i det væsentlige paa Taussig og Viners, hvoraf følger, at dens Redegørelse for Sammenhængen mellem Udenrigshandelen og den funktionelle Fordeling faar samme skæve og ensidige Karakter som hos alle de klassiske Forfattere. De interessante Problemer, der opstaar i Tilfælde af Produktion under aftagende Udgifter, har Forf. kun i begrænset Omfang Øje for; han anerkender aabenbart kun Eksistensen af aftagende Udgifter indenfor den enkelte Bedrift, som endnu ikke har naaet sin optimale Størrelse, og slutter derfor, at de nævnte Problemer strengt taget kun kan opstaa, hvor der i hvert Land i en bestemt Branche kun findes en eneste Bedrift. Velbegrundet er Forf.s Skepsis overfor de Forsøg, Klassikerne — Taussig medregnet — har gjort paa at finde kvantitative Udtryk for de enkelte Landes Fordel af den internationale Handel. I flere Forbindelser kommer Forf. ind paa internationale Kapitaloverførsler, men hans Betragtninger over de hertil knyttede Problemer er som Helhed temmelig overfladiske; han fremhæver rigtigt, at det her drejer sig om en Overførelse af Pengekapital i fri Form, generel

Købekraft, uden dog nærmere at præcisere Indholdet af dette alt andet end klare Begreb.

Hovedindholdet af tredje Kapitel er en traditionel Skildring af Fordelene henholdsvis ved Guldfoden og ved en fri Valuta. Det understreges med Rette, at saa længe man opretholder Guldfoden, eksisterer Dilemmaet faste Vexelskurser eller stabilt Priseniveau i og for sig slet ikke; med Antagelsen af Guldfoden er dette Spørgsmaal paa Forhaand afgjort i de faste Vexelskursers Favør. Og det er ubetinget dette Alternativ, som har Forf.s Sympati; han udmaaler de overvejende skadelige Virkninger af fluktuerende Vexelskurser og hævder, at der maa være Tale om »einen ausgesprochenen Notstand«, for man bør indlade sig paa at ofre Valutaens ydre Stabilitet. Forf.s Konklusion er den samme som MacMillan Komiteens, at man bør basere sit Pengevæsen paa Guldet for derved uden formelige Møntkonventioner at sikre stabile Vexelskurser enten direkte gennem fri Ombyttelighed mellem Guld og Penge eller ved Hjælp af en bevidst Valutapolitik; derimod bør det enkelte Lands Guld- eller Valutareserve ikke som nu gennem et Procent- eller Kontingentsystem være bestemmende for dets samlede cirkulerende Pengemængde. Altsaa nøjagtig det modsatte af den øjeblikkelige Tilstand, hvor man har opgivet at forankre Vexelskurserne til Guldet, men bevaret Gulddækningen som Regulator for Seddelmassen. Endelig indeholder dette Kapitel, noget udenfor den øvrige Sammenhæng, en Række fornuftige kritiske Betragtninger over de moderne Bestræbelser for at give Sølv et mere fremtrædende Plads som Møntmetal.

Der er ingen Tvivl om, at Professor Engländer er vel bevandret i de Emner, hans lille Bog behandler, men den bryder paa intet Punkt nye Baner, og det er heller ikke lykkedes ham at give de gamle Sandheder en simplere og mere afklaret Form.

Carl Iversen.

Bertil Ohlin: UTRIKESHANDEL OCH HANDELSPOLITIK. Stockholm 1934. (Bokförlaget Natur och Kultur) 215 S. Pris Kr. 4.50.

Baade Lægmanden, der søger Orientering paa disse Omraader, og den begyndende statsvidenskabelige eller handelsvidenskabelige Student har hidtil paa de nordiske Sprog maattet savne baade en kort og klar Fremstilling af den internationale Handels Væsen og en nøgtern, sagkyndig Udredning af Handelspolitikens nyeste Udvikling, dens Aarsager og Virkninger. Ingen møder med bedre Forudsætninger for at afhjælpe dette Savn end Professor Ohlin; saavel i sin Doktordisputats som i senere Arbejder har han fordybet sig i Udenrigshandelens Teori og ydet væsentlige Bidrag til dens Omformning og Fornyelse; og han har samtidig i Avisartikler og Foredrag vist fremragende Evner til at popularisere sin Videnskabs Resultater. Det maa derfor hilses med Glæde, at de fortræffelige, men efterhaanden vanskeligt tilgængelige Afhandlinger om Udenrigshandelens Teori og Politik, som Ohlin for en halv Snes Aar siden publicerede i den store Haandbog »Handel och Industri«, nu i omarbejdet, udvidet og åjourført Skikkelse er udsendt som selvstændig Bog. Resultatet er blevet en i bedste Forstand populær Bog, der fortjener den videst mulige Udbredelse i en Tid, hvor de handelspolitiske Problemer, som det hedder i Forordet, har faaet en saa beklageligt stor Aktualitet.